

## Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Šeimos išlaikymas

### Elatusapu

Suomija

#### 1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Lapsen elatuksesta säädetään laissa lapsen elatuksesta (704/1975).

Tämän lain mukaan lapsella on oikeus riittävään elatukseen. Se käsittää lapsen kehitystason mukaisten aineellisten ja henkisten tarpeiden tyydyttämisen, lapsen tarvitseman hoidon ja koulutuksen sekä tästä aiheutuvat kustannukset.

Lapsella on oikeus saada elatusta vanhemmiltaan. Vanhemmat vastaavat lapsen elatuksesta kykynsä mukaan. Jos vanhempi ei huolehdi lapsensa elatuksesta, tai jos lapsi ei pysyvästi asu vanhempansa luona, vanhempi voidaan velvoittaa maksamaan lapselle elatusapua.

Vanhemmilla ei ole oikeutta saada elatusta lapseltaan.

Puolisolle maksettavasta elatuksesta säädetään avioliittolaissa (234/1929).

Avioliiton aikana kummankin puolison tulee kykynsä mukaan ottaa osaa perheen yhteiseen talouteen ja puolisoiden elatukseen.

Jos puoliso laiminlyö elatusvelvollisuutensa tai jos puoliset asuvat erillään, toinen puolisoista voidaan velvoittaa maksamaan toiselle puolisolle elatusapua.

Avioeron jälkeen eronnut puoliso on velvollinen maksamaan elatusapua entiselle puolisolleen, jos puoliset ovat tehneet tällaisen sopimuksen keskenään ja kunnan sosiaaliviranomainen on sen vahvistanut. Avioeron yhteydessä myös tuomioistuimien voi velvoittaa toisen puolison maksamaan elatusapua sitä tarvitsevalle puolisolle. Suomen oikeuskäytännössä on kuitenkin harvinaista, että puoliso velvoitetaan maksamaan toiselle puolisolle elatusapua.

Pääsääntönä on, että avioeron jälkeen entiset puoliset elättävät itse itsensä

Puolison oikeus saada elatusta entiseltä puolisoltaan päättyy, jos elatusta saava puoliso solmii uuden avioliiton.

Mitä puolisoista on säädetty, sovelletaan myös rekisteröidyn parisuhteen osapuoliin.

Muissa henkilösuhteissa osapuolilla ei ole elatusvelvollisuutta suhteessa toisiinsa.

#### 2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Lapsen oikeus saada elatusta vanhemmiltaan päättyy, kun lapsi täyttää 18 vuotta.

Vanhemmat vastaavat lapsen koulutuksesta aiheutuvista kustannuksista myös sen jälkeen, kun lapsi on täyttänyt 18 vuotta, mikäli se harkitaan kohtuulliseksi. Tämä on kuitenkin Suomen oikeuskäytännössä harvinaista.

Ks. lisäksi kysymys numero 1.

#### 3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Sekä elatukseen oikeutettu että elatusvelvollinen voivat ottaa yhteyttä kunnan sosiaalilautakuntaan, joka voi auttaa elatusapua koskevan sopimuksen tekemisessä. Sosiaalilautakunnan vahvistama sopimus on suoraan täytäntöönpanokelpoinen kuten tuomioistuimen antama tuomio.

Laissa lapsen elatuksesta 8a §:ssä säädetään, että vaikka lapsella tai elatusvelvollisella ei ole Suomessa asuinpaikkaa, sosiaalilautakunta voi vahvistaa elatusavusta tehdyn sopimuksen, jos Suomen tuomioistuin on asiassa toimivaltainen Elatusapuasetuksen (EY) N:o 4/2009 3 tai 6 artiklan mukaan, ja jos osapuolet ovat elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista Haagissa 23 päivänä marraskuuta 2007 tehdyn pöytäkirjan 7 artiklan mukaisesti sopineet, että elatusvelvoitteeseen sovelletaan Suomen lakia.

Jos elatusapua on riittävä, elatukseen oikeutettu tai elatusvelvollinen voi saattaa elatusapuasian vireille tuomioistuimessa. Elatusapua tulee tuomioistuimessa vireille haastehakemuksella.

Puolisot voivat tehdä vapaamuotoisen kirjallisen sopimuksen elatusavusta ja pyytää kunnan sosiaaliviranomaista vahvistamaan sen. Viranomainen auttaa pyynnöstä puolisoita tekemään sopimuksen.

Tuomioistuimessa puolisojen välinen elatusapuaasia tulee vireille haastehakemuksella.

#### 4 Voiko elatusapua hakea sukulaisten (jos voi, miten kaukaisin?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

---

#### 5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Rajat ylittäviin elatusapuaasioihin sovelletaan Neuvoston asetusta (EY) 4/2009 ja sen toimivaltasääntönsä.

Elatusvelvoitteita koskevissa asioissa ovat jäsenvaltioissa toimivaltaisia:

- vastaajan asuinpaikan tuomioistuin, tai
- velkojan asuinpaikan tuomioistuin, tai
- tuomioistuin, jolla siihen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti on toimivalta ratkaista henkilön oikeudellista asemaa koskeva kanne, jos elatusta koskeva vaatimus on liitännäinen tähän kanteeseen nähden, paitsi jos tämä toimivalta perustuu yksinomaan osapuolen kansalaisuuteen, tai
- tuomioistuin, jolla siihen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti on toimivalta ratkaista vanhempainvastuuta koskeva kanne, jos elatusta koskeva vaatimus on liitännäinen tähän kanteeseen nähden, paitsi jos tämä toimivalta perustuu yksinomaan osapuolen kansalaisuuteen.

Jos asialla ei ole minkäänlaista rajat ylittävää liityntää, toimivaltasäädökset löytyvät oikeudenkäymiskaaresta (4/1734).

Oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 1§:n mukaan yleisenä oikeuspaikkana luonnollista henkilöä vastaan esitetty vaatimus tutkitaan käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä hänellä on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka. Elatusapua koskeva vaatimus voidaan oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 9§:n mukaan tutkia myös käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä elatusapua vaativalla tai saavalla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Avioeroa tai yhteiselämän lopettamista koskevan asian yhteydessä voidaan esittää vaatimus elatusavun vahvistamisesta ja lapsen huollosta tai tapaamisoikeudesta sekä muu sellainen vaatimus, joka liittyy avioeroa tai yhteiselämän lopettamista koskevaan asiaan. Tällöin toimivaltainen tuomioistuin on avioeroasian tuomioistuin.

Jos elatusapua koskeva vaatimus esitetään lapsen huoltoa tai isyyden vahvistamista koskevan kanteen yhteydessä, voidaan elatusapua koskeva kanne käsitellä myös siinä tuomioistuimessa, missä ensiksi mainittua asiaa koskeva kanne on pantava vireille.

#### 6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Hakijalla on oikeus panna asia vireille itse ilman avustajaa. Oikeudenkäyntiasioissa asianosainen tarvitsee yleensä avukseen asiantuntevan avustajan, joten avustajan käyttö on suositeltavaa.

Rajat ylittävissä elatusapuasioissa asianosaisilla on mahdollisuus kääntyä keskusviranomaisen puoleen.

### **7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?**

Oikeuskäsittely on maksullinen. Tuomioistuin perii maksun, jonka suuruus (86–200 euroa) riippuu oikeusasteesta ja asian käsittelytarpeesta (Käräjäoikeuksien maksut: [https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/maksut\\_1.html](https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/maksut_1.html)).

Hakijan oikeudesta saada oikeusapua säädetään oikeusapulaissa ja laissa Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskeissa kansainvälisissä asioissa (1076/2010). Ulkomailta asuva hakija voi saada oikeusapua elatusapuasiassa myös erityisen vastavuoroisuussopimuksen perusteella. Suomi on tehnyt tällaisia sopimuksia Yhdysvaltojen ja Kanadan eräiden osavaltioiden kanssa.

Lisätietoa oikeusavusta Suomessa löytyy täältä: <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index.html>

### **8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?**

Lapselle maksettavasta elatusavusta säädetään laissa lapsen elatuksesta (704/1975).

Pääsääntö on, että elatusapua on maksettava rahana kuukausittain etukäteen, jollei toisin ole sovittu tai määrätty. Poikkeuksellisesti elatusapu voidaan vahvistaa maksettavaksi kertamaksuna. Elatusapu voidaan myös vahvistaa maksettavaksi irtaimena tai kiinteänä omaisuutena.

Lapselle maksettavan elatusavun suuruus ei Suomessa määräydy taulukon mukaan. Kysymys maksettavaksi tulevan elatusavun suuruudesta ratkaistaan yksilöllisesti. Lain 1 §:n mukaan lapsella on oikeus riittävään elatukseen. Riittävä elatus käsittää lapsen kehitystason mukaisten aineellisten ja henkisten tarpeiden tyydyttämisen, lapsen tarvitseman hoidon ja koulutuksen sekä tästä aiheutuvat kustannukset. Lain 2 §:n mukaan vanhemmat vastaavat lapsen elatuksesta kykynsä mukaan. Vanhempien elatuskykyä arvioitaessa otetaan huomioon heidän ikänsä, työkykynsä ja mahdollisuutensa osallistua ansiotyöhön, käytettävissä olevien varojen määrä sekä heidän lakiin perustuva muu elatusvastuunsa. Vanhempien elatusvastuun laajuutta arvioitaessa otetaan huomioon myös lapsen kyky ja mahdollisuudet itse vastata elatuksestaan sekä seikat, joiden johdosta vanhemmille ei aiheudu lapsen elatuksesta kustannuksia tai ne ovat vähäiset.

Määräajoin maksettavan elatusavun määrää korotetaan automaattisesti elinkustannusten nousua vastaavasti. Automaattisesta korotuksesta säädetään tarkemmin laissa eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannuksiin (583/2008).

Vahvistetun elatusavun määrää ja sen maksamistapaa voidaan muuttaa sopimuksella tai tuomiolla, jos niissä olosuhteissa, jotka on otettava huomioon elatusapua vahvistettaessa, on tapahtunut niin olennaisia muutoksia, että elatusavun muuttamista on sekä lapsen että elatusapua maksavan vanhemman olot huomioon ottaen pidettävä kohtuullisena.

Puolisolle maksettavasta elatusavusta säädetään avioliittolaissa. Suomen oikeuskäytännössä on harvinaista, että puoliso velvoitetaan maksamaan toiselle puolisolle elatusapua. Pääsääntönä on, että avioeron jälkeen entiset puoliset elättävät itse itsensä.

Rahana maksettava elatusapu voidaan vahvistaa maksettavaksi joko toistaiseksi tai siten, että elatusavun maksaminen lakkaa sopimuksessa/päätöksessä /tuomiossa asetetun määräajan kuluttua. Elatusapu voidaan kuitenkin vahvistaa maksettavaksi kertakaikkisena, jos elatusvelvollisen varallisuusolot ja muut seikat antavat siihen aihetta. Elatusapu voidaan myös vahvistaa maksettavaksi irtaimena tai kiinteänä omaisuutena.

Elinkustannusten nousun johdosta määräajoin maksettavan elatusavun määrää korotetaan automaattisesti. Automaattisesta korotuksesta säädetään tarkemmin laissa eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannuksiin (583/2008).

Tuomioistuimen antamaa päätöstä tai tuomiota taikka puolisoitten tekemää sopimusta voidaan muuttaa, jos muuttamista on muuttuneiden olosuhteiden vuoksi pidettävä aiheellisena. Päätöstä tai tuomiota taikka sopimusta, jossa elatusapu on vahvistettu maksettavaksi kertakaikkisena, ei voida kuitenkaan muuttaa sen jälkeen, kun elatusapu on maksettu. Puolisoiden elatusavusta tekemää sopimusta voidaan muuttaa, jos sopimusta on pidettävä kohtuuttomana. Määräajoin maksettavaksi vahvistetun elatusavun maksamisvelvollisuus raukeaa lain nojalla, jos elatusapuun oikeutettu menee uuteen avioliittoon.

### **9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?**

Lapselle maksettava elatusapu maksetaan lapsen huoltajalle (huoltajan määräämälle pankkitilille).

Puolisolle maksettava elatusapu maksetaan hänelle itselleen (hänen määräämälleen pankkitilille).

Pääsääntö on, että elatusapua on maksettava rahana kuukausittain etukäteen, jollei toisin ole sovittu tai määrätty. Poikkeuksellisesti elatusapu voidaan vahvistaa maksettavaksi kertamaksuna. Elatusapu voidaan myös vahvistaa maksettavaksi irtaimena tai kiinteänä omaisuutena.

### **10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?**

Elatusapuun oikeutetulla tai tietyin edellytyksin Kansaneläkelaitoksella (Kela) (ks. kohta 12) on oikeus ryhtyä toimenpiteisiin elatusavun perimiseksi pakolla, jos elatusvelvollinen ei maksa tuomiossa määrättyä tai sopimuksella sovittua elatusapua.

Elatusapuun oikeutettu voi pyytää ulosottomiestä panemaan elatussopimuksen tai – päätöksen täytäntöön siten kuin ulosottolaissa säädetään. Myös kuntien sosiaaliviranomaiset neuvovat perheoikeudellisissa asioissa

Jos elatusvelvollinen puoliso laiminlyö elatusavun maksamisen kunnan sosiaaliviranomaisen vahvistaman sopimuksen tai tuomioistuimen antaman päätöksen/tuomion mukaisesti, elatusapuun oikeutettu voi pyytää ulosottomiestä panemaan sopimuksen tai päätöksen/tuomion täytäntöön siten kuin ulosottolaissa säädetään.

### **11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suoja koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.**

Täytäntöönpano ja velallisen suoja koskevat säännöt

Kun asia tulee vireille ulosottovirastoon, velalliselle lähetetään ensin vireilletuloilmoitus ja maksukehoitus. Pääsääntöisesti velalliselle tulee antaa mahdollisuus maksusuoritukseen maksukehotuksella.

Mikäli velallinen ei maksa maksukehotuksen mukaisesti tai ole yhteydessä ulosottovirastoon maksun suorittamisesta vapaaehtoisesti, ulosottoviranomainen aloittaa velallisen tulojen ja omaisuuden selvittämisen rekisteritietojen perusteella.

Velallisen tulojen ja omaisuuden selvittämistä koskevat toimenpiteet sekä mahdolliset jatkoselvittelyt ovat tarkoin säänneltyjä.

Yleisimmin ulosmitataan palkkatuloa ja pankkitilillä olevia varoja. Palkasta, eläkkeestä, työttömyyskorvauksesta ja äitiyspäivärahasta voidaan ulosmitata pääsääntöisesti yksi kolmasosa. Myös lomarahat, luontoisedut, provisiot ja erilaiset palkkiot ovat palkkatuloa. Ulosmittattava määrä lasketaan nettotuloista.

Sosiaaliavustukset ja -tuet, kuten asumistuki ja lapsilisät eivät ole ulosmittauskelpoisia. Toistuvaistulon ulosmittauksen sijaan voidaan myös vahvistaa maksusuunnitelma.

Ulosmittauksissa ja maksusuunnitelmissa otetaan huomioon aina velallisen lakisääteinen suojaosuus, toisin sanoen elämistä varten jätetään tietty summa. Suojaosuudet tarkistetaan kansaneläkeindeksiä vastaavalla tavalla. Vahvistetut suojaosuudet esimerkitapauksineen löytyvät osoitteesta:

<https://oikeus.fi/ulosotto/fi/index/velallisenulosotossa/palkanulosmittaus.html>

Velallisella on valitusoikeus asiassaan, mutta perintää ei keskeytetä, ellei tuomioistuin niin erikseen määrää.

### **Elatusapuvelan vanhentuminen**

Lapsen elatuksesta annetun lain 16 c §:ssä säädetään, että määrärajoin suoritettava elatusapu ja sille laskettava viivästyskorke on perittävä elatusvelvolliselta viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen vuoden alusta, jona elatusapu on erääntynyt. Muutoin oikeus maksun saamiseen on menetetty. Kertamaksuna suoritettava elatusapu ja sille laskettava viivästyskorke on perittävä vastaavasti viiden vuoden kuluessa siitä, kun elatusapu on erääntynyt maksettavaksi ja viimeistään viidessä vuodessa siitä, kun elatusavun saaja on tullut täysi-ikäiseksi.

Vastaavasti Kansaneläkelaitoksen on perittävä maksamansa elatustuki elatusvelvolliselta viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen vuoden alusta, jona elatusapu, jonka maksamisen laiminlyönnin perusteella elatustuki on maksettu, on erääntynyt. Muutoin oikeus maksun saamiseen on menetetty (Elatustukilaki 580/2008, 22 §).

### **12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?**

Jos elatusvelvollinen ei maksa vahvistettua elatusapua, elatusapuun oikeutetun tulee esittää pyyntö erääntyneen ja maksamatta olevan elatusavun perimisestä ulosottomiehelle. Ulosottomies opastaa pyynnön tekemisessä. Myös kuntien sosiaaliviranomaiset neuvovat perheoikeudellisissa asioissa. Ks. kohdat 13 ja 14. Ulosottovirasto ei peri ulosottomaksua elatusapumaksujen perimisestä. Lisätietoja ulosotto prosessista: <https://oikeus.fi/ulosotto/fi/index.html>

Jos elatusapuun oikeutettu saa elatustukea Kansaneläkelaitokselta (Kela) elatusavun maksamisen laiminlyönnin perusteella, hänen ei tule ryhtyä toimenpiteisiin elatusapumaksujen perimiseksi. Kun Kela maksaa elatustukea, oikeus elatusapuun maksetun elatustuen määrää vastaavalta osalta (*takautumissaatava*) siirtyy Kelalle (Elatustukilaki 580/2008, 19 §). Jos vahvistettu elatusapu on Kelan elatustukea suurempi, eikä elatusvelvollinen maksa elatusapua, Kela maksaa täyden elatustuen ja perii elatusvelvolliselta maksamatta jääneen elatusavun kokonaisuudessaan. Jos perintä onnistuu, Kela maksaa perinnän jälkeen elatusavun ja tuen erotuksen lasta hoitavalle vanhemmalle.

Rajat ylittävissä elatusavun perintäasioissa asianosaisilla on mahdollisuus kääntä keskusviranomaisena toimivan oikeusministeriön puoleen.

### **13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?**

Jos elatusvelvollinen laiminlyö elatussopimuksella tai päätöksellä vahvistettujen maksujen maksamisen Suomessa asuvalle lapselle, lapsella on oikeus saada Kansaneläkelaitokselta (Kela) elatustukea. Tietoa Kelan maksaman elatustuen määrästä löytyy Kelan sivuilta: <http://www.kela.fi/elatustuki> (Eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannuksiin annettu laki (583/2008))

Elatustukea on mahdollista saada myös, jos elatusapu on vahvistettu elatussopimuksella tai päätöksellä pienemmäksi kuin kulloinkin maksettava elatustuen määrä elatusvelvollisen heikon taloudellisen tilan vuoksi. Tällöin Kela maksaa elatustuen ja elatusavun erotuksen. Tämän lisäksi lapsi saa elatusvelvolliselta elatussopimuksella tai päätöksellä määrätyn elatusavun. Elatusavun määräksi on elatusvelvollisen elatuskyvyttömyyden vuoksi mahdollista vahvistaa myös 9 euroa. Tällöin Kela maksaa elatustuen täysimääräisenä.

Elatustuen saamisen edellytyksistä säädetään elatustukilaissa (580/2008). Elatustuki myönnetään hakemuksesta, jonka voi tehdä lapsen huoltaja, laillinen edustaja tai henkilö, jonka hoidossa lapsi tosiasiallisesti on. Myös 15 vuotta täyttänyt lapsi voi itse tehdä hakemuksen, jos hän asuu itsenäisesti. Elatustuen maksaminen ei vaikuta elatusvelvollisen velvollisuuteen maksaa elatusapu täysimääräisenä. Kun Kela on päättänyt elatustuen maksamisesta elatusavun maksamisen laiminlyönnin perusteella, Kelalla on oikeus ja velvollisuus periä elatusvelvolliselta kaikki maksamatta olevat elatusapuerät.

Elatusapuun oikeutettu puoliso voi saada elatusapua vain puolisoiltaan.

### **14 Jos asun Suomessa ja elatusvelvollisen asuinpaikka on toisessa maassa:**

#### **14.1 Voinko saada apua suomalaiselta viranomaiselta tai järjestöltä?**

Oikeusministeriö toimii Suomen keskusviranomaisena elatusavun perintää koskevissa kansainvälisissä järjestelyissä (esimerkiksi neuvoston asetus (EY) N:o 4 /2009 toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa sekä lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälisestä perinnästä Haagissa vuonna 2007 tehty yleissopimus). Keskusviranomaiselle kuuluvia tehtäviä ovat esimerkiksi elatusapua koskevien hakemusten vastaanottaminen ja niiden toimittaminen eteenpäin toimivaltaisille viranomaisille sekä hakemuksiin liittyvien menettelyjen saattaminen vireille.

Jos elatusvelvollinen asuu valtiossa, joka on mukana elatusavun perintää koskevissa järjestelyissä, hakija voi ottaa yhteyttä oikeusministeriöön elatusavun perimiseksi vieraassa valtiossa. Tarvittaessa hakijaa kehoitetaan olemaan yhteydessä kotikunnan oikeusaputoimistoon tai yksityiseen asianajajaan (esim. hakemusasiakirjojen valmistelu). Myös kuntien sosiaaliviranomaiset neuvovat perheoikeudellisissa asioissa.

Jos elatusapuun oikeutetulle maksetaan Kansaneläkelaitoksen (Kela) elatustukea elatusavun maksamisen laiminlyönnin perusteella, oikeus elatusapuun maksetun elatustuen määrää vastaavalta osalta (*takautumissaatava*) siirtyy Kelalle (Elatustukilaki 580/2008, 19 §). Kela perii tällöin maksamattomat elatusapumaksut elatusapuun oikeutetun puolesta eikä elatusapuun oikeutetun tule ryhtyä toimenpiteisiin. Jos vahvistettu elatusapu on Kelan tukea suurempi, Kela maksaa täyden elatustuen ja perii elatusvelvolliselta maksamatta jääneen elatusavun kokonaisuudessaan. Jos perintä onnistuu, Kela maksaa perinnän jälkeen elatusavun ja tuen erotuksen lasta hoitavalle vanhemmalle.

Elatusapuun oikeutettu puoliso voi saada elatusapua vain puolisoiltaan. Elatusapuun oikeutettu puoliso voi ottaa yhteyttä ulosottomieheen ja selvittää, onko ulkomailta asuvalta puolisoilla Suomessa sellaista omaisuutta, joka voi olla ulosottolaisessa tarkoitettujen täytäntöönpanon kohteena. Elatusapuun oikeutettu puoliso voi myös pyytää oikeusministeriöltä apua elatusavun perimiseksi vieraasta valtiossa.

#### **14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?**

**Oikeusministeriön (keskusviranomaisen) yhteystiedot ovat:**

Osoite: Oikeusministeriö

PL 25

00023 Valtioneuvosto

Puhelin: +358 29516001

Faksi: +358 9 1606 7524

sähköposti: [maintenance.ca@om.fi](mailto:maintenance.ca@om.fi)

Oikeusministeriön kotisivut ovat internetosoitteessa: <http://oikeusministerio.fi/etusivu>

Kansaneläkelaitoksen (Kelan) yhteystiedot ovat:

Osoite: Kansaneläkelaitos,

Perintäkeskus

PL 50,

00601 Helsinki

Puhelin: +35820 634 4940 (henkilöasiakkaat), +35820 634 4942 (viranomaiset)

Faksi +358 20 635 3330

Sähköpostiosoite: [maintenance@kela.fi](mailto:maintenance@kela.fi)

Kansaneläkelaitoksen kotisivut ovat internetosoitteessa: <http://www.kela.fi/henkiloasiakkaat>

Oikeusaputoimistojen yhteystiedot löytyvät internet -osoitteesta: <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>

Kuntien sosiaaliviranomaisten yhteystiedot löytyvät puhelinluettelosta tai valtakunnallisista puhelinnumerotiedusteluista. Soitettaessa on ilmoitettava, minkä kunnan sosiaaliviranomaista tarkoitetaan. Suomessa on noin 320 kuntaa.

## **15 Jos asun muualla ja elatusvelvollinen asuu Suomessa:**

### **15.1 Voinko hakea apua suoraan suomalaiselta viranomaiselta tai järjestöltä?**

Toisessa maassa olevan hakijan asia tulee parhaiten hoidetuksi, jos hän ottaa yhteyttä oman valtionsa toimivaltaiseen keskusviranomaiseen, joka puolestaan ottaa yhteyttä Suomen oikeusministeriöön. (Ks. kohdat 13, 14 ja 15).

Hakija voi myös ottaa suoraan yhteyttä suomalaisiin viranomaisiin

### **15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?**

Katso vastauksia kysymyksessä 15.

Jos elatusapuun oikeutettu (lapsi tai puoliso) ja elatusvelvollinen asuvat eri valtioissa, oikeusministeriö voi auttaa elatussuhteen kumpaakin osapuolta ja vieraan valtion toimivaltaisia toimielimiä. Hakija (elatusapuun oikeutettu lapsi tai puoliso) voi pyytää oikeusministeriötä huolehtimaan siitä, että vieraassa valtiossa annettu elatusapua koskeva tuomio tai päätös taikka vahvistettu sopimus pannaan täytäntöön Suomessa ja että ulosottoteitse saatu elatusapu maksetaan elatusapuun oikeutetun osoittamalle pankkitilille. Oikeusministeriö ei kuitenkaan voi maksaa elatusapua elatusvelvollisen puolesta.

Erilaisten kansainvälisten järjestelyjen nojalla oikeusministeriön tehtäviin keskusviranomaisena kuuluu myös esimerkiksi velallisen ja velkojan olinpaikan selvittämisessä avustaminen, velallisen tai velkojan tulotietojen hankkiminen sekä avustaminen vanhemmuuden vahvistamisessa, jos se on tarpeen elatusavun perimiseksi.

## **16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja Suomea?**

Kyllä

## **17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido Suomea, mitä lakia sovelletaan elatusvaateisiin Suomen kansainvälistä yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälisiä yksityisoikeutta koskevat säännöt?**

## **18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?**

Hakija, jota oikeusministeriö tai oikeusministeriön valtuuttama henkilö edustaa Suomen tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa erilaisissa kansainvälisissä järjestelyissä keskusviranomaiselle määrättyjen tehtävien nojalla, saa korvauksetta oikeusapua sen estämättä, mitä oikeusavun edellytyksistä on muuten säädetty:

asiassa, joka koskee sen vahvistamista, että vieraassa valtiossa elatusavusta annettu päätös tunnustetaan tai voidaan panna täällä täytäntöön;

asiassa, joka koskee isyyden vahvistamista;

asiassa, joka koskee vanhemman velvoittamista maksamaan elatusapua lapselleen;

asiassa, joka koskee lapselle vahvistetun elatusavun muuttamista, jos hakijana on lapsi tai hänen edustajansa.

Mitä edellä 2—4 kohdassa säädetään, sovelletaan kuitenkin ainoastaan, jos lapsi on asian tullessa vireille alle 21-vuotias.

Hakija, jota oikeusministeriö tai oikeusministeriön valtuuttama henkilö edustaa erilaisissa kansainvälisissä järjestelyissä keskusviranomaiselle säädetyn tehtävän nojalla elatusapua koskevan päätöksen täytäntöönpanossa, on vapautettu täytäntöönpanokuluista.

Muissa tapauksissa hakija voi hakea julkista oikeusapua. Oikeusapu tarkoittaa sitä, että hakija voi saada itselleen oikeudellisen asian hoitamista varten avustajan kokonaan tai osittain valtion varoilla. Oikeusapu kattaa kaikki oikeudelliset asiat. Oikeusapu rajoittuu yleensä vain Suomessa käsiteltäviin asioihin.

Oikeusapua voidaan hakea miltä tahansa oikeusaputoimistolta hakijan asuinpaikasta riippumatta. Käytännöllisintä on asioida lähimmässä toimistossa.

Hakijan tulee esittää selvitys tuloista ja vähennettäväksi vaadittavista menoista sekä omaisuudesta ja veloista. Lisäksi esitetään selvitys asiasta, johon oikeusapua haetaan sekä hakijan mahdollisesta oikeusturvavakuutuksesta. Lisätietoa: <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index.html>

Suomen ulosottoviranomainen ei peri ulosottomaksua elatusavun ulosotossa.

## **19 Minkälaisia toimenpiteitä Suomi on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?**

Oikeusministeriö on nimetty asetuksen 51 artiklan mukaiseksi keskusviranomaiseksi. Keskusviranomaistehtävistä on myös annettu täydentävää kansallista lainsäädäntöä (Laki Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa (1076/2010).

Päivitetty viimeksi: 23/05/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.